

МИНЧО СЕМОВ
РАВЕН НА ГОЛЕМИТЕ

chitanka.info

В един период на своя живот Николо Макиавели изпада в беда. След възстановяването на монархията той е отстранен от своя висок държавен пост — секретар на Съвета на Десетте във Флоренция — и принуден да живее на село. Щом мръкнело, той хвърлял мръсните си дрехи, обличал придворните си облекла и се пренасял в света на политиката, за да разбере какво е държава, как се запазва и погубва тя, за да се задържи това, което се е проумяло, без което няма наука, както е казал Данте. В изпълнение на своята творческа мисия Макиавели, както сам се изразява, е извиквал пред своя собствен съд великите имена на историята, за да ги разпита какво са мислили и правили, за да им даде своята преценка и присъда. Сам творец на историята, Макиавели е бил на нейната висота като тълкувател.

Подобен е случаят с Атанас Буров. Сам фигура в българския държавен, стопански и политически живот, високо образован и безспорно надарен, Буров извиква пред паметта си другите действащи лица от сцената на българската история и им раздава своето правосъдие. Заточен в малък провинциален градец, останал без средства, този богат българин, седнал на чаша вино с предвидливия журналист, чрез своите спомени и размишления търси своето място в историята. Буров не се стреми да се обясни с историята, още по-малко да се извини за нещо и ни най-малко за нещо да се оправдае. Той обявява своето място в историята, такова, каквото го вижда, и най-вероятно, такова, каквото е било. Защото, ако си припомним популярния израз, че големите са големи само защото пред тях ние стоим на колене, ще дойдем до истината за Буров. Той наистина не стои на колене пред никого. Нито пред Чърчил, нито пред Иван Вазов, нито пред царя или олтара. Това може да ни шокира, може да ни изглежда доста безпардонно, но вероятно, в това е истината за този човек. Съотношението между хора и обстоятелства формират това самочувствие. Буров е получил отлично европейско образование, общувал е постоянно с европейските столици и техния елит, разполагал е с власт и мощ, за да прави политика. Може би тъкмо в европейското самосъзнание на Атанас Буров е и неговата вътрешна сила. И ако искаме да си направим някакъв извод от съдбата на тази крупна личност, той би трябвало да бъде: постоянен контакт с европейските центрове на политика, икономика, образование, наука и

култура. Трябва да бъдем на „ти“ с водещото в Европа. Това е условието, за да имаме наистина крупни личности.

Но има и още нещо, което характеризира личността на Атанас Буров и то може да ни е за поука. Буров дълбоко вярва в съзидателната сила на българина. В това е другият източник на неговата духовна равноценност с големите от неговото време. Буров е убеден, че ние можем да се състезаваме с другите европейски народи в стопанската сфера, че можем да направим и нещо повече от тях, защото имаме здрав народен корен, защото в българската традиция има една силна и ведра връзка със земята и труда, нещо творческо, нещо майсторско.

Днес не е време да виждаме нещата само в черно и бяло, а още по-малко само в черно или само в бяло. Затова не можем да не видим и негативните моменти в личността на Буров. Впечатлява неговата агресивност. Понякога ни смущава цинизма в стила му на мислене и изразяване. Вярно е, че двама мъже на чаша вино могат да си кажат много неща и то по всякакъв начин, но в това не е цялата истина за оригиналния и въздействащ стил и език на Атанас Буров. Има и още нещо. Буров не премълчава някои свои грешки и поражения, но това съвсем не значи, че ни казва всичко. Той има право на това, а ние — правото да го слагаме в сметката, когато правим своите цялостни преценки.

Законен е въпросът защо един толкова образован и умен човек като Буров завършва по печален начин своя живот.

Трудно е да си обясним защо се е съгласил да стане министър на войната в правителството на Муравиев само няколко дни преди 9.09.1944, когато всичко е било ясно, тъй като Съветската армия е била на Дунава. Казват, че Буров е бил свързан с разузнаванията на големи държави и е действувал по указания. Самият той се оправдавал, че имал тютюни в Гърция и се надявал да се възползва от властта си, за да ги прибере. Нямаме твърдо установени факти и не можем да имаме приемливо обяснение. Но едно е безспорно — Буров претърпява житейско поражение. От една страна, в случая, се срещаме с по-мощни от личността обществени сили, които предопределят нейната съдба, независимо от качествата ѝ. От друга страна добре знаем, че със смъртта на човека не всичко от него умира. Това се отнася и за Буров. Европейското в него остана и му предстои да успее като главна линия в българското развитие. Остават много от неговите оценки за

сталинизма, за българските комунисти, за различните сили в нашата история. Остават, защото са верни. Но и не само затова. Остават, защото той е видял това, което неговите връстници и съвременници не са видели. С това трябва да се съобразим, трябва да го уважим.

И накрая: ние е Вас, драги читателю, изслушахме един свидетел на историята. До тук бяхме с Буров. Оттук нататък всеки сам на коня. Кой какво харесва и одобрява, кой какво отхвърля и не одобрява — това си е лична работа на всекиго от нас. Но да съдим за отминалото време можем справедливо само ако сме изслушали всичките му свидетели, ако знаем цялата истина, ако не пренебрегваме нито един източник. Затова трябваше да прочетем Буров. Трябва да прочетем и много други. За да проумеем какво сме били, а то ще ни е нужно, за да знаем какво да правим за доброто на България.

Професор Минчо Семов

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.